

Oponentúra habilitačného konania Mgr. art. Mariána Amslera, ArtD.

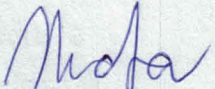
Oponent: prof. Juraj Nvota

Predstavenia Mariána Amslera – Fany a Alexander, vojna a mier a Štvorec – patria k tým najlepším, ktoré sa v obrovskej konkurencii s vysokou úrovňou hrajú na javisku SND. Dávnejšie sa v repertoári divadla medzi divadelnými hrami kde tu objavila i dramtizácia. Dnes sa medzi dramtizáciami kde tu objaví aj divadelná hra. Režisér Miloš Pietor svojho času vyslovil názor, že dramtizácie nepatria do dramatickej literatúry a skutočný posun tvorcov je možný len pri inscenovaní a interpretovaní divadelných hier. Tiež si spomínam na presvedčenie generácie režisérov nado mnou, že projekcia či premietanie do divadla nepatria, podobne ako zvieratá či deti. Uplynul určitý čas a situácia sa zmenila. Do deväťdesiatych rokov, teda do konca totality a cenzúry, sa u nás väčšinou režiséri spolu s výtvarníkmi spoliehali na diváka a jeho inteligenciu, že ich aktuálnu výpoveď prečíta i keď si postavy zachovávajú historický kostým. Nevideli dôvod klasické príbehy formálne prenášať do súčasnosti. Od 90 rokov začal silnieť vplyv nemeckého divadla, ktoré už dlhšiu dobu hlásalo pravekú zásadu, že čo nie je viditeľne aktuálne, to je na scéne uvádzať trestné. Tak sa na viditeľnej a počuteľnej aktualizácii začali podieľať všetky zložky divadla. Pod vedením mimoriadnych režisérskejších osobností generácie Franka Castorfa, mladšieho Thomasa Ostermeiera, či Michaela Talheimera a ďalších, nemecké divadlo ovplyvnilo celú Európu. Aktualizovať klasické texty dnes znamená vyviazať ich z dobového kontextu, preniesť do našej súčasnosti a priblížiť ich tak viac či menej realistickej perspektíve dnešnému divákovi. Lenže spád udalostí, rokov, mesiacov, dní nabral také tempo, že hľadať súčasné témy v stále nových výkladoch pár desiatok hier Čechova, Ibsena, Strindberga, Ostrovského, Lessinga, Schillera, Goetheho, Goldoniho, Moliera, Shakespeara, Sofokla a iných, zdá sa, už divadlám a tvorcom nepostačovalo. Rozšíriť obzor dramatickej literatúry na literatúru celú, prinieslo nové divadlo, ktoré sa k súčasnému daniu na Slovensku vyjadruje najčastejšie cez dramtizácie.

Tak sa konečne dostávam k Mariánovi Amslerovi, ako k jednému z najvýznamnejších tvorcov súčasného slovenského a českého divadla s výnimočnými výsledkami. Patrí k znalcom toho, čo nové sa deje v modernom

v zatváraní očí pred existenciou dvoch svetov, pred existenciou strachu. Taktiež jeho rozprávanie filmového scenára Ingmara Bergmana **Fanya Alexander** na javisku SND je postavené na kontraste dvoch svetov - sveta bohémneho, svetlého sveta rodiny Ekdhalovcov a temnom svete biskupa Vergéruša. Očami postáv detí, ale aj očami diváka, je to rozdiel ako medzi nebom a peklom. Amsler sleduje kroky každej postavy predstavenia ako kroky jedinečnej bytosti. Ľudia ním rozprávaného príbehu nie sú len jedineční, ale sú aj dôležitým bodom, v ktorom sa krížia javy sveta a zaslúžia si všetku pozornosť. Diela, ktoré predložil Marián Amsler sú svojou formou výnimočné a imponantné, svojim obsahom humánne a varujúce. Disponujú jasnou dramaturgicko-režijnou koncepciou, ktorá je zreteľne čitateľná cez dielo ostatných zúčastnených umelcov ako sú scénograf, výtvarník kostýmov, autor hudby, autor pohybovej spolupráce, kamera, strih, masky a hlavne cez herca. Mariána Amslera charakterizuje jeho angažovanosť. Hoci často mlčaním sprevádza rozhovory iných, jasne sa vyjadruje svojou tvorbou, v ktorej vyhľadáva "skutočné príbehy" a konfrontuje ich dramatické postavy so skutočnými problémami dneška. Všetky tri diela, tri umelecké výkony vrchovato spĺňajú aj tie najvyššie kritéria a preto navrhujem, aby bol Mgr. Art. Mariánovi Amslerovi, ArtD. udelený titul Docent.

v Bratislave 30.9.2019

prof. Juraj Nvota